

Buugga Daanyeel - Lambarka Saddex iyo Toban

Sirta Maalmaha Dambe

Jeff Pippenger

2023-12-08

Daanyeel cutubka labaad wuxuu u taagan yahay malaa'igta labaad ee Muujintii afar iyo tobnaad. Sidaas darteed wuxuu matalaa imtixaanka labaad ee saddexda imtixaan, kuwaas oo lagu matalay imtixaan cunto, oo ay ku xigto imtixaan muuqaal, kuna soo dhammaada imtixaan litmus ah. Saddexdaas imtixaanba, kuwaas oo sidoo kale ah calaamado jidkii nebiyadeed, waxay ku jiraan farriinta malaa'igta koowaad ee Muujintii afar iyo tobnaad. Sida malaa'igta koowaad ee Muujintii afar iyo tobnaad, Daanyeel cutubka koowaadna sidoo kale wuxuu leeyahay mid kasta oo ka mid ah saddexdaas imtixaan.

Imtixaanka labaad, ama farriinta malaa'igta labaad, wuxuu ka bilaabmaa dhammaadka imtixaankii kowaad. Cutubka labaad wuxuu ka dambeeyaa cutubka kowaad. Gunaanadka imtixaanka labaad wuxuu si toos ah u bilaabaa imtixaanka saddexaad. Mudada wakhtiga ah ee uu imtixaanka labaad matalayay waxaa astaan u ahaa toddobaatankii sannadood ee maxaabiisnimadii Daanyeel, kuwaas oo ka bilaabmay qabsashadii Yehooyaaqiim kuna dhammaaday amarkii Kuuros. Sida dhammaadka toddobaatankaas sannadood u soo dhowaanayay, Daanyeel wuxuu ereyga nebinnimada ee Ilaah ku gartay in dhammaadku dhow yahay.

Sannaddii kowaad ee Daariyus ina Ahashwerus, oo ka tirsanaa farcankii reer Maaday, oo boqor looga dhigay boqortooyadii reer Kaldayiin; sannaddii kowaad ee boqornimadiisa ayaan aniga Daanyeel kitaabbada ka gartay tiradii sannadaha uu eraygii Rabbigu uga yimid Yeremyaah nebigii, inuu toddobaatan sannadood ku dhammaystiri doono baabba'ii Yerusaaalem. Daanyeel 9:1, 2.

Daanyeel waxa uu metelayaa dadka Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya, kuwaas oo garanaya macnaha astaaneed ee toddobaatanka sannadood ee maxaabiisnimada, aqoonsigaasina waxa uu dhacayaa wax yar ka hor inta aan toddobaatankaas sannadood ee astaaneed dhammaan. Dadka Ilaah si sax ah ayay u fahmeen maxaabiisnimadii toddobaatanka sannadood ahayd, laakiin waxa Daanyeel metelayo waa fahamka ah in toddobaatankaas sannadood ay metelaan muddada nebiyadeed ee ka bilaabmaysa Sebtembar 11, 2001, ilaa xeerka Axadda. Daanyeel ahaan, sannadahaasu waxay ku dhammaadeen amarkii Kuuros, kaas oo maalmaha ugu dambeeya metelaya xeerka Axadda ee Maraykanka.

Wax yar ka hor sharciga Axadda, dadka Ilaah waxaa loo toosiyaa fahamka waxsii-sheegista ee ay matalaan toddobaatanka sannadood ee astaanta ah. Sannadahaas astaanta ah waxay ka bilaabmeen Yehooyaaqiim, kaas oo matala Sebtembar 11, 2001, markii, imaatinkii Islaamka ee Hoogga saddexaad awgiis, malaa'igta xoogga badan ee Muujintii siddeed iyo tobnaad ay soo degtay oo ku dhawaaqday dhicitaankii Baabuloon. Dhicitaanka Baabuloon wuxuu matalaa farriinta malaa'igta labaad, oo Sebtembar 11, 2001, waxaa billowday muddadii labaad ee imtixaanka ee kuwa cunay kitaabkii qarsoonaa ee ku jiray gacanta malaa'igta. Muddadaas, oo ay matalaan toddobaatanka

sannadood ee astaanta ah, waxay sii socotaa ilaa laga gaadhayo sharciga Axadda.

Markii dhammaadku soo dhowaado, sida uu Daanyeel u sii tusaaleeyey sannaddii kowaad ee Daariyus, dadka Ilaah waxaa lagu baraarujiyaa imtixaanka sawirka bahalka. Hore ayay u fahmeen qaar ka mid ah runnada la xidhiidha imtixaanka sawirka bahalka, laakiin qaybta ay u yimaadaan inay gartaan wax yar ka hor dhammaadka muddada nebiyadeed ee malaa'igta labaad, waxay ku qarsoonayd gudcur. Sida Daanyeel u bartay Erayga nebiyadeed ee Ilaah, dabadeedna uu u ogaaday muhiimadda toddobaatanka sannadood, waxaa loo horseeday tukasho, sida isaga loogu horseeday tukasho markii uu ogaaday khatarta nolol-iyo-geeri ee Nebukhadnesar ee ku saabsan riyadiisa sawirka. Daanyeel cutubka sagaalaad, sida Daanyeel cutubka labaad, markii Daanyeel tukaday, wuxuu helay iftiin nebiyadeed.

Haa, intii aan ku hadlayay salaadda, ayaa ninkii Gabriel ahaa, kii aan bilowgii ku arkay riyadii, isagoo loo kiciyey inuu si degdeg ah u duulo, ii soo taabtay wakhtigii allabariga fiidkii. Oo isna wuu i ogeysiiyey, wuuna ila hadlay, oo wuxuu yidhi, Daanyeelow, imminka waxaan u soo baxay inaan ku siiyo xigmad iyo garasho. Daanyeel 9:21, 22.

“Xirfadda iyo garashada” la siiyey Daanyeel intuu tukaday waxay waafaqsan tahay tukashadiisii cutubka labaad.

Markaasaa Daanyeel wuxuu tegey gurigiisii, oo arrintii wuxuu ogeysiiyey Xannanyaah, Miishaaeel, iyo Casaryaah, oo ahaa saaxiibbadiis; si ay naxariis uga baryaan Ilaaha samada wax ku saabsan qarsoodigan, si aan Daanyeel iyo asxaabtiisu ula baabbi'in kuwa kale ee nimankii xigmadda lahaa ee Baabuloon. Markaasaa qarsoodigii waxaa Daanyeel loogu muujiyey muujin habeennimo ah. Markaasaa Daanyeel ammaanay Ilaaha samada. Daanyeel 2:17–19.

Sadarba sadar, labada tukasho ee Daanyeel waa isku tukasho. Labaduba waxaa la bixiyey xilli taariikheed oo astaan ahaan u metelaya imtixaanka muuqaalka ah ee malaa'igta labaad, kaas oo ka dhacaya inta u dhexaysa Sebtembar 11, 2001, iyo sharciga Axadda ee dhawaan imanaya. Iyadoo ay jirto hanjabaadda dhimashada ee soo fool leh ee Nebukhadnesar, iyo aqoonta nebinnimo ee toddobaatanka sannadood ee Yeremyaah iyo weliba dhaarta toddobada jeer ee Muuse, Daanyeel wuxuu tukadaa tukashadii Laawiyiintii labaatan iyo lix, isaga oo baryaya in Ilaah u muujiyo sirta ugu dambaysa ee nebinnimada Kitaabka Quduuska ah. Sirta uu Yooxanaa ku aqoonsado Muujintii Ciise Masiix.

Cutubka sagaalaad, Daanyeel waxa uu taagan yahay xilligii kala-guurka ee laba boqortooyo. Baabuloon ayaa hadda uun ku dhacday reer Maaday iyo Faaris, waayo waa sannaddii kowaad ee Daariyus; sidaas darteedna waxay dadka Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya gelinaysaa meeshii kala-guurka ee lagu calaamadeeyey dhaqdhaqaaqii malaa'igta kowaad iyo weliba dhaqdhaqaaqii malaa'igta saddexaad.

Dhaqdhaqaaqii Millerite ee Filadelfiya wuxuu u gudbay La'odikiya sannadkii 1856, dhaqdhaqaaqa La'odikiya ee Future for America-na wuxuu u gudbaa dhaqdhaqaaqa Filadelfiya dhammaadka saddexda maalmood iyo badhka ah ee ay meyd ahaan ugu yaalliin jidka Muujintii cutubka kow iyo tobnaad. Imtixaankii lagu guuldarraystay ee la xidhiidhay dhaqdhaqaaqa Filadelfiya ee

Millerite-yada laga bilaabo 1856 ilaa 1863, wuxuu ku saabsanaa caqiidada “toddobada jeer.”

Imtixaanka dhaqdhaqaaqa La’odikiya ee Future for America wuxuu la xidhiidhaa baahida loo qabo in la aqoonsado xaaladdooda kala firdhisan, dabadeedna la galo tukashada iyo waayo-aragnimada Laawiyyintii cutubka labaan iyo lix. Daanyeel wuxuu joogay xilligii kala guurka ee u dhexeeyey boqortooyooyinkii Baabuloon iyo Maado-Faaris, isla markaana wax yar ka hor dhammaadka muddadii toddobaatanka sannadood ee lagu calaamadeeyey amarkii Kuuros. Toddobaatanka sannadood waa macnaha guud ee tukashada Daanyeel, toddobaatanka sannadoodna waxay matalaan “toddoba jeer” ee Muuse. Labada tukasho ee Daanyeelba waxay waafaqsan yihiin xilligii kala guurka ee lagu calaamadeeyey “toddoba jeer” ee dhaqdhaqaaqa malaa’igta kowaad, iyo sidoo kale dhaqdhaqaaqa malaa’igta saddexaad.

“Sirta” loo muujiyey Daanyeel waa muujinta sanamkii Nebukhadnesar. “Sirta” sanamka Nebukhadnesar ee maalmaha ugu dambeeya waa in uu matalo siddeed boqortooyo, ee uusan ahayn afar. Qoraalladii hore ee ku jira qaybta, “Kan Siddeedaad Waa Kan Toddobada Ka Mid Ah”, runtaan hore ayaa loogu soo bandhigay. Sirtaas gudaheeda waxaa ku jirta muujinta barta kala-guurka marka kan siddeedaad yimaado, kaas oo toddobada ka mid ah. “Sirta” sanamka Nebukhadnesar waa xaqiijinta sarakicidda geeska Protestantism-ka runta ah iyo geeska Jamhuuriyadnimada. Labadaas sarakicidba waxay tilmaamayaan in gees walba uu yahay kan siddeedaad, hase ahaatee uu ka mid yahay toddobada; kala-guurka ka imanaya kan lixaad ilaa kan siddeedaad ee labada geesba wuxuu ka dhacayaa duruuf nebiyadeed oo imtixaan la xidhiidha “toddobada goor” ee Muuse. Kala-guurku wuxuu u dhacayaa sida uu Daanyeel u metelayo, wax yar ka hor amarkii Kuuros, kaas oo matalaya amarka sharciga Axadda ee Maraykanka. Markaas sharciga Axadda, dhaqdhaqaaqyo degdeg ah dhexdood, dhaawicii dilka ahaa ee wadaadnimada Baabuloon waa la bogsiinayaa iyadoo wadaadnimada Baabuloon ay noqoto madaxii siddeedaad ee toddobada ka mid ah, iyaduna sidaas oo kale waxay martaa kala-guur nebiyadeed, sida uu u metelayo sanamkii Nebukhadnesar ee Daanyeel cutubka labaad.

Sidaas daraaddeed Daanyeel wuxuu u galay Ariyookh, kii boqorku u amray inuu baabbi’iyo nimankii xigmadda lahaa oo Baabuloon; wuuna tegey oo sidan ku yidhi isaga, Ha baabbi’in nimankii xigmadda lahaa oo Baabuloon; i geey boqorka hortiisa, oo anna boqorka waxaan u sheegi doonaa fasirka. Markaasaa Ariyookh si degdeg ah Daanyeel ugu soo geliyey boqorka hortiisa, oo sidan ku yidhi isaga, Waxaan helay nin ka mid ah maxaabiistii Yahuudah, kaas oo boqorka ogeysiin doona fasirka. Boqorkii baa u jawaabay oo Daanyeel, oo magiciisa la odhan jiray Belteshaasar, ku yidhi, Ma awooddaa inaad ii sheegto riyadii aan arkay iyo fasirkeedaba? Daanyeel 2:24–26.

Markii Daanyeel la siiyo qarsoodiga, labadiisa magacba waa la xusaa, taas oo muujinaysa inuu matalo dadka axdiga, kuwaas oo maalmaha ugu dambeeya hadda uun u gudbay dhaqdhaqaaqa Filadelfiya ee boqol iyo afar iyo afartan kun. Wuxuu muujiyaa dabecadda addoonka Ilaah isaga oo dalbanaya inaan qofna loo dilin sababta oo ah awood la’aantooda ay ku fahmi waayeen “qarsoodiga.” Dabecaddiisa waxaa laga soo horjeediyaa tan Ariyookh, oo ah addoonkii Nebukhadnesar, kaas oo doonaya in boqorka agtiisa loogu tiriyo ammaanta helidda Daanyeel. Dabadeed Daanyeel wuxuu caddeeyaa kala-duwanaanshaha u dhexeeya muujinta nebinnimada

runta ah iyo tan ragga xigmadda leh ee Baabuloon, markuu su'aashii Nebukhadnesar kaga jawaabo su'aal, dabadeedna, si ka duwan Ariyookh, ugama faa'iidaysto fahamkiisa "qarsoodiga" si uu naftiisa kor ugu qaado, balse taa beddelkeeda wuxuu sarraysiiyaa Ilaaha samada.

Daanyeelna boqorka hortiisa ayuu ugu jawaabay, oo ku yidhi, Waxa qarsoon oo boqorku dalbaday nimankii xigmadda lahaa, iyo xiddigfalayaashu, iyo saaxiriintu, iyo faaliyayaashu boqorka uma ay sheegi karaan; laakiinse waxaa samada ku jira Ilaah waxyaalaha qarsoon muujiya, oo boqor Nebukhadnesar ogeysiiya waxa dhici doona maalmaha ugu dambeeya. Riyadii aad ku riyootay, iyo waxyaalihii madaxaaga ku soo muuqday adigoo sariirtaada ku jiifa, waa kuwan. Daanyeel 2:27, 28.

Daanyeel wuxuu bilaabaa soo bandhigistiisa "qarsoodiga" isaga oo ku tilmaamaya inuu yahay "qarsoodi" sharxaya waxa jiri doona maalmaha ugu dambeeya. Qarsoodiga taariikhda qarsoon ee toddobada onkod wuxuu tilmaamayaa waxa jiri doona maalmaha ugu dambeeya. Sanamka Nebukadneesar waa qayb ka mid ah qarsoodiga maalmaha ugu dambeeya ee la furfuro wax yar ka hor intaan wakhtiga imtixaanku xidhmin. Waxaa la muujinayaa wax yar ka hor intaan wakhtiga imtixaanku xidhmin, xilliga kala-guurka ah marka labada gees ee bahalka dhulka ay noqdaan kii siddeedaad oo ka mid ah toddobada, sida uu Daanyeel u matalay sannaddii koowaad ee Daariyos.

Adigana boqorkow, fikirradaadu waxay maskaxdaada kuugu yimaadeen adigoo sariirtaada saaran, iyagoo ku saabsan waxa dhici doona aakhiro; oo kan waxyaalaha qarsoon muujiyaa wuxuu ku ogeysiiyey waxa dhici doona. Laakiinse aniga, qarsoodigan laylama muujin xigmad aan ka badanahay noolaha kale oo dhan daraaddeed, laakiinse waa in fadirka boqorka loo ogaado, iyo inaad ogaato fikirrada qalbigaaga. Daanyeel 2:29, 30.

Daanyeel wuxuu xaqiijiyaa runta isagoo keenaya markhaati labaad oo muujinaya in riyadii Nebukhadnesar ay ku saabsan tahay maalmaha ugu dambeeya, markuu yidhaahdo, "kan waxyaalaha qarsoon muujiyaa wuxuu ku ogeysiinayaa waxa dhici doona," "dabadeed." Markaas Daanyeel wuxuu caddeeyaa in waxa qarsoon aan isaga dartii loo siin, ama aanay sabab u ahayn inuu lahaa xigmad ka sarraysa tan aadmi kale oo kasta, balse in "waxa qarsoon" Nebukhadnesar loo siiyey "iyaga aawadood kuwa fasiraadda sheegi doona." "Waxa qarsoon" waxaa loo bixiyey kuwa "fasiraadda" riyada u soo bandhigi doona boqorka ruuxiga ah ee Baabuloon maalmaha ugu dambeeya. Waxa qarsoon si gaar ah waxaa loo siiyey boqol iyo afar iyo afartan kun, waayo "waxa qarsoon" waxaa loogu talagalay kuwa maalmaha ugu dambeeya ku dhawaaqaya dhicitaanka ugu dambeeya ee Baabuloon. Markaas Daanyeel wuxuu muujinayaa riyadii sawirka ahayd ee gudcurka ku qarsoonayd, taas oo dhalisay imtixaankii nolol ama geeri.

Boqorow, waad aragtay, oo bal eeg sanam weyn. Sanamkan weyn, oo iftiinkiisu aad u qurux badnaa, ayaa hortaada taagnaa; muuqaalkiisuna wuxuu ahaa mid cabsi leh. Madaxa sanamkan wuxuu ka ahaa dahab saafi ah, laabtiisa iyo gacmihiisuna lacag bay ka ahaayeen, calooshiisa iyo bowdooyinkiisuna naxaas bay ka ahaayeen, lugihiiisuna bir bay ka ahaayeen, cagihiiisuna qayb bir ah iyo qayb dhoobo ah bay ka ahaayeen. Waad sii fiirisay ilaa dhagax aan gacmo lagu goyn laga soo gooyey, kaas oo sanamka ku dhuftay cagihiiisii birta iyo dhoobada ka ahaa, oo burburiyey. Markaasaa birtii, dhoobadii, naxaastii, lacagtii, iyo dahabkii dhammaantood wada burbureen, oo waxay noqdeen sida buunshaha goobaha wax lagu tumo xilliga xagaaga;

dabayshiina way qaaday, si aan meelna loogu helin iyaga; dhagixii sanamka ku dhuftayna wuxuu noqday buur weyn, oo dhulka oo dhan buuxiyey. Kanu waa riyadii; oo fahirkeedana boqorka hortiiisa ayaannu ku sheegi doonnaa. Daanyeel 2:31–36.

Riyadii Nebukadnesar waxay aqoonsatay boqortooyooyinka wax sii sheegidda Kitaabka laga bilaabo wakhtigiisii ilaa maalmaha ugu dambeeya, markaas oo boqol iyo afar iyo afartan kun, oo uu Daanyeel ku matalay soo-bandhigistiisii uu u sameeyey Nebukadnesar, iyo dhagaxii aan gacmo lagu goyn, oo burburiya boqortooyooyinka dhulka ee lagu matalayay taallada, kaas oo markaas noqda buur buuxisa dhulka oo dhan. Riyadu waxay ku saabsanayd maalmaha dambe, xilligii kala-guurka wax sii sheegidda marka boqol iyo afartan iyo afarta kun loo muujiyo sirta ugu dambaysa ee wax sii sheegidda.

Sida calanka geeska runta ah ee Protestant-ka, markaasay u sidaan farriinta malaa’igta saddexaad dunida dhimanaysa. Farriintaasu waxay ku kortaa qaylo weyn marka sharciga Axadda laga hirgeliyo Maraykanka, marka calaamadda bahalka la khasbo. Ka hor amarkaas, kuwii uu Daanyeel metelayo maalmaha ugu dambeeya waa inay la kulmaan imtixaanka sawirka bahalka. Imtixaankaasu waa imtixaan muuqaal ah, wuxuuna dalbanayaa in dhaqdhaqaaqyada soo saara amarka sharciga Axadda ay arkaan kuwii uu Daanyeel metelayo. Waa la imtixaamaa si loo ogaado inay doorteen habraaca rabbaaniga ah ee u suurtoogelinaya inay arkaan imtixaanka sawirka ee gudcurka ku qarsoon. Imtixaankoodu wuxuu ku lug leeyahay is-hoosaysiin shakhsiyeed iyo qirasho. Wuxuu ku lug leeyahay qiridda in Daanyeel la siiyey garasho riyoooyin iyo waxyiyo, waayo, haddii ay diidaan inay maqlaan codka Daanyeel ee cidlada ka qaylinaya, waxay la mid yihiin kuwii maalmaha Masiixa diiday farriintii Yooxanaa Baabtiisaha.

Walaashii White waxay ina ogeysiinaysaa in buugaagta Daanyeel iyo Muujintii ay iskaabayaaan, erayga “iskaabaya” ee ay adeegsataana wuxuu ka dhigan yahay in wax loo keeno kaamilnimo. Dhammaadkii bisha Luulyo, 2023, Libaaxa qabiilka Yahuudah wuxuu bilaabay inuu furo shaabadaha Muujintii Ciise Masiix, sida uu ballanqaaday inuu samayn doono wax yar ka hor intuu xidhmin wakhtiga nimcadu. Isagoo sidaas samaynaya, wuxuu aqoonsaday runno Kitaabka Quduuska ah oo hore si sax ah loo fahmay, laakiin hadda ay ahayd in lagu fahmo duruufaha maalmaha ugu dambeeya.

Mid ka mid ah runtaas waa labada markhaati ee Muujintii kow iyo tobnaad. Mid kale waa taariikhda ah dhammaystirka qumman ee “toddobada onkod” ee Muujintii tobnaad. Wuxuu soo saaray runno ka imanaya xariiqyada quduuska ah ee dibuhabaynta, kuwaas oo ka hadlaya niyad-jabkii Luulyo 18, 2020. Wuxuu adeegsaday afarta astaan-meeleed ee ku jira mid kasta oo ka mid ah xariiqyada quduuska ah ee dibuhabaynta, kuwaas oo sawiraya taariikhda awood-siinta farriintii koowaad ilaa xukunka, hab aan hore loo aqoonsan. Daanyeel cutubka labaad ayaa qaar badan oo ka mid ah fikradahan gaadhsiinaya kaamilnimo, in kastoo runahan qotoda dheer ay mugdi ku qarsoon yihiin kuwa diida inay cunaan hab-raaca loo aqoonsaday Alpha iyo Omega.

Gabagabada daraasaddan ku saabsan cutubka labaad ee Daanyeel, waxaannu soo koobaynaa oo isku xidhaynaa qaar ka mid ah runta iyo calaamadaha jidka ee cutubka labaad ee Daanyeel kaamilnimada lagu gaadhsiiyay. Sidaas yeelayna, waxaannu caddaynaynaa in sirta habeenkii

aragga lagu muujiyey Daanyeel ay matalayso isla runahan.

Waxaan ku soo bandhigi doonnaa maqaalka xiga dulucda iyo gunaanadka.

“Rabbigu wuxuu leeyahay wakiillo uu u qoondeeyey inay dadka kula kulmaan qaladaadkooda iyo dib-u-dhacyadooda. Rasuulladiisa waxaa loo soo diraa inay qaadaan markhaati cad oo toos ah si ay uga kiciyaan xaaladdooda hurdoobay iyo inay fahamkooda u furaan erayada qaaliga ah ee nolosha, oo ah Qorniinka Quduuska ah. Nimankani ma aha inay noqdaan wacdiyayaal keliya, balse adeegeyaal, kuwa iftiinka sida, waardiyayaal aaminka ah, kuwaas oo arki doona khatarta soo fool leh oo dadka uga digi doona. Waa inay Masiixa kaga ekaadaan dadaalkooda kulul, xeeladdooda miyiraysan, dadaalladooda shakhsiyeed—si kooban, adeegooda oo dhan. Waa inay lahaadaan xiriir nool oo ay la leeyihiin Ilaah, waana inay si aad ah ugu bartaan waxsii-sheegyada iyo casharrada wax ku oolka ah ee Axdiga Hore iyo Axdiga Cusub, si ay uga soo saaraan khasnadda ereyga Ilaah waxyaalo cusub iyo kuwo hore.” Testimonies, volume 5, 251.